

**Tasa-arvoministerien hyväksymä 17.2.2009
DINA 08-02881**

norden

Pohjoismaiden
ministerineuvosto

Store Strandstræde 18
DK-1255 Köpenhamn K
Tel.: +45 3396 0200
Fax +45 3396 0202
www.norden.org

Pohjoismaisen tasa-arvoyhteistyön ohjelma 2009

1. Pohjoismainen yhteistyö	3
1.1 Pohjoismaiden keskinäinen yhteistyö.....	3
1.2 Tasa-arvoasiain ministerineuvoston ydintehtävät	3
1.3 Islannin puheenjohtajakauden pääpainopistealueet vuonna 2009	3
1.4 Pohjoismainen tasa-arvotiedon keskus (NIKK)	4
2. Kansainvälinen yhteistyö	4
2.1 Yhteistyö Eestin, Latvian ja Liettuan kanssa	4
2.2 Yhteistyö Luoteis-Venäjän kanssa	5
2.3 EU-yhteistyö.....	5
2.4 Yhteistyö YK:n kanssa.....	5
3. Projektit ja budjetti vuonna 2009.....	5
3.1 Tasa-arvoministerit ja tasa-arvoasiain virkamieskomitea.....	5
3.2 Islannin puheenjohtajakausi	8
4. Pohjoismainen tasa-arvotiedon keskus (NIKK)	10
5. Kalenteri 2009.....	11
5.1 Tasa-arvoasiain ministerineuvoston ja virkamieskomitean toiminta...	11
5.2 Islannin puheenjohtajakaudella järjestettävä toiminta	11
5.3 Pohjoismaisen tasa-arvotiedon keskuksen (NIKK) toiminta.....	11
5.4 PMN:n rahoittama toiminta	11
5.5 Muu toiminta	11

1. Pohjoismainen yhteistyö

1.1 Pohjoismaiden keskinäinen yhteistyö

Keväällä 2005 pohjoismaiset tasa-arvoministerit panivat täytäntöön pohjoismaisen tasa-arvoyhteistyön ohjelman vuosille 2006–2010, nimeltään *Täh-täimessä sukupuoli – tavoitteena tasa-arvoinen yhteiskunta*. Yhteistyöohjelma toimii kehikkona kuluvaan viisivuotiskauden aikana Pohjoismaissa ja kolmella itsehallintoalueella toteutettavalle tasa-arvotyölle. Pohjoismaiden neuvosto hyväksyi ohjelman lokakuussa 2005. Neuvoston suosituksen mukaisesti ohjelmaa täydennetään laatimalla erillinen toimintasuunnitelma kullekin vuodelle.

Pohjoismaiden ministerineuvosto on pyrkinyt 35-vuotisen tasa-arvotyönsä aikana lisäämään sukupuolten välistä tasa-arvoa pohjoismaisissa yhteiskunnissa. Tasa-arvoisessa yhteiskunnassa kummallakin sukupuolella on yhtäläiset mahdollisuudet käyttää voimavarojaan ja vaikutusvaltaa, sekä yhtäläiset velvollisuudet osallistua hoivatyöhön. Naisilla ja miehillä on samat oikeudet, velvollisuudet ja mahdollisuudet elämän kaikilla osa-alueilla, ja yhteiskunnasta on eliminoitu sukupuoleen perustuva väkivalta.

Kun sekä naisten että miesten erilaiset kyvyt, tiedot ja kokemukset huomioidaan, niillä on mahdollisuus vaikuttaa kaikkien yhteiskunnan alojen kehitykseen ja rikastaa sitä. Tasa-arvoisen yhteiskunnan saavuttamisen perusedellytys onkin miesten aktiivinen osallistuminen tasa-arvotyöhön.

Ensisijaiset painopistealueet 2006–2010

Pohjoismainen tasa-arvotyö on hyvin kattavaa, eikä kaikkiin osa-alueisiin voida panostaa samanaikaisesti. Pohjoismaiden ministerineuvoston tämän hetkiset pääpainopistealueet ovat:

- Sukupuoli ja valta
- Sukupuoli ja nuoret

Kummassakin tapauksessa lähtökohtana on lähestyä kysymyksiä, jotka ovat yhteisiä kaikille Pohjoismaille ja itsehallintoalueille ja tuovat niille siten pohjoismaista lisäarvoa. Konkreettiset hankkeet esitellään erillisissä vuosisuunnitelmissa, joille haetaan pohjoismaisten tasa-arvoministerien hyväksyntä.

Muut painopistealueet

Vuosina 2006–2010 Pohjoismaiden ministerineuvosto paneutuu tasa-arvonäkökulman sisällyttämiseen kulttuurin ja viestinnän aloilla.

Sukupuoli ja valta Pohjoismaissa -projekti päättyy vuonna 2009.

1.2 Tasa-arvoasiain ministerineuvoston ydintehtävät

Pohjoismaisen tasa-arvotyön lähtökohtana on Pohjoismaiden sekä kolmen itsehallintoalueen välinen yhteistyö. Yhteistyömuodot on eritelty tasa-arvoasiain ministerineuvoston ydintehtäviä käsittelevässä asiakirjassa, joka hyväksyttiin ministerikokouksessa 15.10.2007 (Liite 1).

1.3 Islannin puheenjohtajakauden pääpainopistealueet vuonna 2009

Tasa-arvon sisällyttäminen kaikkiin yhteistyön osa-alueisiin on jatkossakin tärkeä painopistealue. Vahva ja moninainen työvoima on edellytys sille, että Pohjoismaat pystyvät säilyttämään johtoasemansa kansainvälisessä kilpailussa. Siksi on tärkeää hyödyntää sekä naisten että miesten tuomaa tietoutta ja kokemuksia. Pohjoismaiden vankka asema perustuu niissä käytössä olevaan demokraattiseen ja tasa-arvoiseen yhteiskuntamalliin, yhteiseen arvomaailmaan ja vastuunottoon kaikkien asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä. Taustalla on lisäksi yhteisymmärrys siitä, että yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnallisten ryhmien tekemä koulutus- ja tutkimustyö ja innovaatio muodostavat perusedellytykset Pohjoismaiden menestymiselle.

Pohjoismainen työ tasa-arvon edistämiseksi vanhempain- ja hoitovapaiden avulla on herättänyt suurta kiinnostusta. Islannin puheenjohtajakauden kuluessa arvioidaan näiden säännösten tuomat vaikutukset. Samalla tutkitaan, miksi naisten ja miesten edustus johtoryhmissä ja politiikassa on yhä niin epätasa-arvoista. Lisäksi painotetaan tasa-arvoyhteistyön edistämistä Länsi-Pohjolan alueella, ja tutkitaan naisten vaikutusmahdollisuuksia ilmastopolitiikassa, samoin kuin ilmastomuutoksen vaikutusta tasa-arvoon.

Vuoden aika järjestettävässä konferenssissa tullaan esittelemään pohjoismaisissa lastentarhoissa ja peruskouluissa järjestetystä tasa-arvo-opetuksesta saatuja tuloksia. Tasa-arvolainsäädännöstä Länsi-Pohjolan alueella järjestetään myös konferenssi, ja samalla aloitetaan yhteistyö Länsi-Pohjolan kanssa tasa-arvo-opastuksen järjestämisestä lastentarhoissa ja peruskouluissa. New Yorkissa maaliskuussa 2009 pidettävän YK:n naisten komission (CSW) vuosikokouksen yhteydessä järjestetään pohjoismainen tasa-arvoa ja ilmastomuutosta käsittelevä seminaari. Jälkeenpäin valmistellaan raportti tasa-arvosta ja ilmastomuutoksesta Kööpenhaminan ilmastokonferenssia varten.

Puheenjohtajakautensa aikana Islanti aloittaa prosessin, jonka tarkoituksena on työstää uusi Pohjoismainen tasa-arvoyhteistyön ohjelma vuodesta 2011 eteenpäin.

1.4 Pohjoismainen tasa-arvotiedon keskus (NIKK)

NIKK:in tehtävänä on edesauttaa tämänhetkisen pohjoismaisen tasa-arvoyhteistyön ohjelman täytäntöönpanoa ja osallistua aktiivisesti vuoropuheluun pohjoismaisten tasa-arvoministerien, tasa-arvoasioiden virkamieskomitean ja puheenjohtajamaan kanssa.

NIKK on Pohjoismaiden ministerineuvoston tärkein resurssi tasa-arvoyhteistyön ohjelman läpiviemisessä. NIKK käynnistää, koordinoi ja harjoittaa tasa-arvotutkimuksen kannalta tärkeää tutkimustyötä sekä levittää sitä koskevaa tietoa tehtävänään informoida mahdollisimman tehokkaasti poliittista keskustelua ja poliittisia aloitteita. Projektit käsittävät raportteja, katsauksia ja tutkimushankkeita, jotka keskittyvät tasa-arvoyhteistyön ohjelmassa rajattuihin teemoihin.

NIKK seuraa myös tasa-arvotutkimuksen kehitystä edistääkseen tutkimusta sekä Pohjoismaissa että niiden ulkopuolella. NIKK toimii yhteisenä areenana niille, jotka käyttävät ja tuottavat tasa-arvoon liittyvää tietoa Pohjoismaissa, ja sen tehtävänä on laajentaa tiedonlevityskäytäntöjään ja tuoda tutkimusten tulokset yhä laajemman yleisön tietoon ja sillä tavalla nostaa julkisen keskustelun tasoa. Lisäksi NIKK koordinoi naisten, miesten ja tasa-arvotutkimuksen tiedotusta ja tallennusta toimimalla läheisessä yhteistyössä kansallisten tietojärjestelmien kanssa.

2. Kansainvälinen yhteistyö

Vuonna 2009 tasa-arvoasiain virkamieskomitea jatkaa erilaisten kansainvälisten järjestöjen välillä käytävän yhteistyön luomista ja edistämistä yhteistyöministerien joulukuussa 2002 ja elokuussa 2003 tekemien päätösten mukaisesti.

2.1 Yhteistyö Eestin, Latvian ja Liettuan kanssa

Pohjoismaiden ja Baltian tasa-arvoministerit ovat hyväksyneet maiden välisen uuden tasa-arvoyhteistyön ohjelman vuosille 2008–2010. Ohjelmalla pyritään tukemaan tasa-arvoasioiden sisällyttämistä paikallisiin, alueellisiin ja kansallisiin päätöksentekoprosesseihin. Lainsäädäntö, työelämä, koulutus ja talous ovat aloja, joita on valotettava ja joista on keskusteltava sukupuoli- ja tasa-arvonäkökulmasta käsin.

Pohjoismaiden ja Baltian tasa-arvoministerit päättivät kokouksessaan vuonna 2008 kehittää yhteisen maiden välisen asiakirjan ("Memorandum of Understanding") taistellakseen seksuaalisia tarkoituksia varten harjoitettua ihmiskauppaa vastaan.

2.2 Yhteistyö Luoteis-Venäjän kanssa

Vuoden 2009 aikana pääsihteeri Halldór Ásgrímssonin ja Pietarin kuvernööri Valentina Matvienkon Pietarissa heinäkuussa 2007 allekirjoittaman *Protocol of Intent* -asiakirjan mukaisesti tasa-arvoasiain virkamieskomitea jatkaa yhteistyötä Pietarin kaupungin viranomaisten kanssa.

2.3 EU-yhteistyö

EU:n *Pohjoinen ulottuvuus* -ohjelma keskittyy Euroopan pohjoisia osia koskeviin kysymyksiin. Pohjoismaiden ministerineuvosto kehittää edelleen strategiaa, joka toimii yhdessä *Pohjoinen ulottuvuus* -ohjelman ja *Partnership on Public Health and Social Wellbeing* -ohjelman kanssa. Kaikkeen yhteistyön puitteissa tapahtuvaan toimintaan on sisällytettävä sukupuolinäkökulma.

2.4 Yhteistyö YK:n kanssa

Lähtökohtana Pohjoismaiden ja YK:n väliselle yhteistyölle on YK:n jäsenmaiden Pekingissä vuonna 1995 allekirjoittaman toimintaohjelman (Beijing Platform) ja Beijing +5:n soveltaminen. Pääasiassa yhteistyö käsittää osallistumisen YK:n naisten asemaa käsittelevän toimikunnan (CSW) istuntoihin. Vuoden 2009 53. istunnon yhteydessä puheenjohtajamaa Islanti järjestää pohjoismaisen paneelikeskustelun, jonka teemana on *Men's care-giving responsibilities in a life-span perspective* sekä pohjoismaisen asiantuntijaseminaarin tasa-arvon ja ilmastonmuutoksen välisestä suhteesta; ks. 3.1.2.

3. Projektit ja budjetti vuonna 2009

Vuoden 2009 kokonaisbudjetti on 8.610.000 DKK. Vuonna 2009 3.290.000 DKK jaetaan projekteille ja 5.320.000 DKK osoitetaan Pohjoismaiselle tasa-arvotiedon keskukselle (NIKK).

3.1 Tasa-arvoministerit ja tasa-arvoasiain virkamieskomitea

3.1.1 Sukupuoli ja valta Pohjoismaissa

Sukupuoli ja valta Pohjoismaissa -projekti aloitettiin vuonna 2007. Projekti keskittyy päätöksentekojen ja elinkeinoelämän käyttämään valtaan Pohjoismaissa. Projektin tavoitteet ovat:

1. Verrata päättävissä asemissa toimivien naisten ja miesten edustusta yhteiskunnan eri aloilla Pohjoismaissa ja itsehallintoalueilla analysoimalla saatavilla olevaa tutkimus- ja tilastotietoa;
2. Selvittää sukupuolijaon syitä ja taustaa;
3. Koota tietoa Pohjoismaiden ja itsehallintoalueiden panostuksista yhteiskunnallisen vallan ja vaikutusvallan tasa-arvoisemmasta jakautumisesta miesten ja naisten välillä;
4. Koota tietoa Pohjoismaiden ja itsehallintoalueiden panostuksista yhteiskunnallisen vallan ja vaikutusvallan tasa-arvoisemmasta jakautumisesta miesten ja naisten välillä;
5. Tuoda esiin Pohjoismaissa ja itsehallintoalueilla harjoitettuja toimenpiteitä, jotka ovat johtaneet päätösvalan tasa-arvoisempaan jakautumiseen naisten ja miesten välillä; sekä arvioida Pohjoismaiden ja itsehallintoalueiden tasa-arvopoliittisia resursseja ja vaikutusmahdollisuuksia vallan rakenteissa.

Pohjoismaisen projektin tulokset esitellään marraskuussa 2009 Islannissa pidettävässä päätöskonferenssissa.

Ministerineuvoston rahoitus vuonna 2009:	100.000 DKK
Puheenjohtajamaan rahoitus 2009:	200.000 DKK
NIKK:in rahoitus vuonna 2009 (konferenssi):	200.000 DKK
Yhteensä	500.000 DKK

3.1.2 Tasa-arvo globalisoitumisprosessissa

Tasa-arvoministerit päättivät vuonna 2008 aloittaa projekti, jossa tutkitaan tasa-arvoa ja ilmastonmuutosta.

Tasa-arvoasiain virkamieskomitea ottaa vuoden mittaan esille Pohjoismaiden ministerineuvoston toiminnan suhteessa globalisoitumisprosessiin ja tutkii tapoja sisällyttää tasa-arvonäkökulma Pohjoismaissa tehtävään globalisointityöhön. Raporttia *Global press – nordiska lösningar? Nordisk globaliseringsbarometer 2008* käytettiin pohjana pohjoismaiselle globalisaatiofoorumille, joka järjestettiin 8–9.4.2008 Riksgränsenissä Ruotsissa. Pohjoismainen globalisaatiobarometri keskittyy käsittelemään muutamaa globalisaatiodynamiikan kannalta keskeistä kysymystä. Tavoitteena oli innostaa ja inspiroida tuottoa keskustelua sekä foorumin kuluessa että laajemmin kaikissa Pohjoismaissa kilpailukyyn lisäämisestä. Pohjoismaiden pääministerit allekirjoittivat Riksgränsin julkilausuman, joka luo puitteet Pohjoismaiden yhteisille toimille globalisaatio-, energia- ja ilmastokysymyksissä. Pohjoismaiden kilpailukykyä käsittelevässä kappaleessa lausutaan mm. seuraavaa:

"Neljänneksi, perusasetelman ja yleisen kilpailuympäristön vahvuudet eivät todennäköisesti tulevaisuudessa riitä ylläpitämään johtavaa hyvinvoinnin tasoa. Maiden on kehitettävä selkeitä voimaprofiileja, jotka tukevat niiden vankkaa asemaa maailmantaloudessa. Pohjoismailla on tähän kaikki edellytykset. Niillä on esimerkiksi selvä etulyöntiasema sellaisilla alueilla kuten tasa-arvo ja ilmastokysymykset. Ongelmana on etujen hyödyntäminen niin, että ne tuovat myös taloudellista hyötyä."

Vuonna 2009 teemaa käsitellään esimerkiksi seuraavassa kolmessa tapahtumassa:

- 2.2.2009 järjestettävä konferenssi, johon osallistuvat kaikki Pohjoismaat. Konferenssin tavoitteena on työstää yhteisiä, konkreettisia ehdotuksia sukupuolinäkökulman sisällyttämistä varten. Ehdotusten on tarkoitus toimia perustana jatkotoimenpiteille ja opastaa sekä päätöksentekijöitä, järjestöjä että yksilöllisiä toimijoita.
- Konferenssi keskittyy seuraaviin osa-alueisiin:
- Teollisuusmaat: Innovaatio, liikenne ja työmarkkinat
- Kehitysmaat: Vesi, luonnonkatastrofit
- CSW:n 53. vuosikokouksen yhteydessä YK:ssa järjestetään 5.3.2009 pohjoismainen asiantuntijaseminaari teemasta 'tasa-arvo ja ilmastonmuutos'.
- Joulukuussa 2009 Kööpenhaminassa järjestettävän YK:n COP-15-kokouksen yhteydessä järjestetään tasa-arvoa ja ilmastonmuutosta käsittelevä pohjoismainen "side event".

Kokoontuessaan vuonna 2009 tasa-arvoministerit keskustelevat 2.2.2009 pidetyn konferenssin pohjalta tehtyjen esitysten seurannasta.

Ministerineuvoston rahoitus vuonna 2008:	200.000 DKK
Yhteistyöministerien rahoitus(kestävä kehitys) vuonna 2009:	100.000 DKK
Yhteensä	300.000 DKK

3.1.3 Prostituutiotarkoituksessa harjoitettu ihmiskauppa Pohjoismaissa

Vuoden 2009 kuluessa pohjoismaiset tasa-arvoministerit jatkavat prostituutiotarkoituksessa harjoitetun ihmiskaupan vastaista työtä. Tasa-arvoasiain virkamieskomitea käy vuoden aikana keskusteluja Pohjoismaiden neuvoston ihmiskauppaa koskevista suosituksista sosiaali- ja terveysasioiden, lainsä-

dännön ja työelämän virkamieskomiteoiden kanssa. Vuonna 2009 Kööpenhaminassa järjestettävässä tapaamisessa keskustellaan prostituutiotarkoituksessa harjoitetun ihmiskaupan vastaisten toimien ja hankkeiden koordinoinnista ja tehostamisesta. Koordinointitapaamiseen kutsutaan edustajia Pohjois-Euroopassa aktiivisesti toimivista kansainvälisistä järjestöistä ja erityistyöryhmistä.

3.1.4 Tasa-arvo monikulttuurisessa yhteiskunnassa

Pohjoismaiden asukkaat eroavat toisistaan etniseltä, sosiaaliselta tai alueelliselta taustaltaan, sekä sukupolven, perhetilanteen, seksuaalisen suuntautuneisuuden tai fyysisen terveydentilansa ansiosta. Nykypäivän haasteena on sisällyttää tasa-arvonäkökulma näistä asioista käytävään julkiseen keskusteluun. Vuonna 2009 Tasa-arvoasiain virkamieskomitea tekee ehdotuksen projektista, joka käsittelee monikulttuurisia pohjoismaisia yhteiskuntia sukupuoli- ja tasa-arvonäkökulmasta käsin. Projekti on jatkoa Suomen puheenjohtajakaudella aloitetulle hankkeelle, ja se toteutetaan yhteistyössä NIKK:in kanssa.

Ministerineuvoston rahoitus vuonna 2009:	300.000 DKK
NIKK vuonna 2009–10:	300.000 DKK
Yhteensä	600.000 DKK

3.1.5 Järjestöjen osallistuminen pohjoismaiseen yhteistyöhön

Pohjoismaiset verkostot ja järjestöt voivat hakea tukea vuonna 2008 toteutettaville projekteille. On erittäin tärkeää, että erilaiset verkostot ja kansalaisjärjestöt saavat tilaisuuden kohdata ja keskustella yhteisistä pohjoismaisista kysymyksistä ja työstää yhteispohjoismaista katsantotapaa tämän hetken tasa-arvokysymyksiin.

Ministerineuvoston rahoitus vuonna 2009:	Yhteensä 200.000 DKK
---	-----------------------------

3.1.6 Tiedottaminen ja julkaisut

Kotisivuilla gender.norden.org välitetään tietoa pohjoismaisesta yhteistyöstä. Pohjoismaat jatkavat tiedonvälitystä pohjoismaisesta tasa-arvopolitiikasta Pohjoismaiden ministerineuvoston tietolehtisten ja raporttien sekä erilaisten seminaarien ja konferenssien avulla.

Ministerineuvoston rahoitus vuonna 2008:	Yhteensä 200.000 DKK
---	-----------------------------

3.1.7 Yhteistyö Eestin, Latvian ja Liettuan kanssa

Pohjoismaiden ja Baltian maiden välisen tasa-arvoyhteistyön puitteissa järjestetään vuonna 2009 baltti-pohjoismaiset "tasa-arvomessut", joiden aikana käsitellään tämänhetkisiä yhteisiä tavoitteita ja toimia. "Tasa-arvomessut" tarjoavat päätöksentekijöille, virkamiehille, tutkijoille ja kansalaisjärjestöjen edustajille areenan, jossa on tarjolla tietoa uusimmista teema-alueista tasa-arvon alalla sekä Pohjoismaissa että Baltian maissa, ja innostavan ilmapiirin, jonka toivotaan johtavan uusien projektien kehittelyyn, yhteistyökumppanien löytymiseen ja uusien verkostojen luomiseen.

Tasa-arvoasiain virkamieskomitea selvittää mahdollisia muita rahoituslähteitä Pohjoismaiden ja Baltian maiden välisen tasa-arvoyhteistyön puitteissa harjoitetulle toiminnalle.

Ministerineuvoston rahoitus vuonna 2008:	200.000 DKK
Ministerineuvoston rahoitus vuonna 2009:	100.000 DKK
Yhteensä	300.000 DKK

3.1.8 Yhteistyö Luoteis-Venäjän kanssa

PMN:n toiminnasta tullaan tiedottamaan näkyvämmiin, jotta saadaan aikaan suurempaa kiinnostusta venäläisten viranomaisten keskuudessa yhteistyön edelleen kehittämiseksi. Vuonna 2009 saatetaan päätökseen vuoden 2008 aikana aloitetut projektit. Yhteistyö Pietarin kaupungin kanssa tämänhetkisten tasa-arvotemojen tiimoilta jatkuu vuonna 2009 *Protocol of Intent* -asiakirjassa hahmotetulla tavalla.

Ministerineuvoston rahoitus vuonna 2008:

Yhteensä 300.000 DKK

3.1.9 Suunnittelu ja seuranta

Vuonna 2009 varataan pohjoismaisen tasa-arvotyön suunnittelu- ja seuranta-työhön 300.000 DKK. Tasa-arvoasiain virkamieskomitea päättää vuoden kuluessa mille projekteille 440.000 DKK osoitetaan.

Ministerineuvoston rahoitus vuonna 2009:

Yhteensä 740.000 DKK

3.2 Islannin puheenjohtajakausi

3.2.1 Vanhempainvapaa – hoivapolitiikka – sukupuoli

Pohjoismaisen hyvinvointijärjestelmä tunnetaan laajamittaisista palveluistaan ja tukijärjestelmistään, jotka turvaavat Pohjolassa asuvien ihmisten yhteiskunnallisen turvallisuuden. Eräs pohjoismaisen hyvinvointijärjestelmän tunnusmerkeistä on pienten lasten vanhemmille osoitettu julkisen lastenhoidon tuoma tuki. Vaikka Pohjoismailla on tällä alueella paljon yhteistä, viime vuosikymmenien kehitys on myös osoittanut, että maat ovat osittain päätyneet erilaisiin ratkaisuihin taatakseen vanhempaintuen. Siitä huolimatta, että sekä vanhempainvapaasta että lastenhoidosta on tehty paljonkin vertailevaa tutkimusta, on tärkeää analysoida näiden tukimuotojen vuorovaikutuksia, samoin kuin muiden tukimuotojen, ml. hoitotuen, jotta saadaan kunnollinen kokonaiskuva Pohjoismaissa tapahtuneesta kehityksestä. Viiden Pohjoismaan yhteinen tutkimus käsittelee maiden lastenhoitopolitiikan ja miesten ja naisten opiskelu- ja työmahdollisuuksien välistä vuorovaikutusta. Tutkimuksen kohteena ovat seuraavat näkökohdat: 1) Miten miehet ja naiset hyödyntävät vanhempainlomaa. 2) Lastenhoitovaihtoehdot vanhempainloman päätyttyä. 3) Kohtien 1 ja 2 välinen vuorovaikutus, sekä osallistuminen työelämään; isien ja äitien palkka- ja urakehitys. 4) Tutkimus lastenhoitoon liittyvien tekijöiden vaikutuksesta lasten hyvinvointiin ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Kunkin maan politiikkaa, oikeuksien kattavuutta ja vaikutuksia vertaillaan, maiden erilaisia kokemuksia asioiden tiimoilta tutkitaan tavoitehakuisesti ja arvioidaan politiikan hyviä ja huonoja puolia. Mitkä edellytykset ovat muotoilleet maiden politiikkaa, ja onko mahdollista mitata maiden välisiä eroja siinä miten hyvin politiikka on onnistunut tällä alueella?

Tutkimusryhmä koostuu pohjoismaisista lastenhoito- ja tasa-arvoalan asiantuntijoista. Tutkimustulokset julkistetaan kirjassa ja esitellään Islannissa syksyllä 2009 pidettävässä konferenssissa. Tutkimus toteutetaan työelämän ministerineuvoston ja NIKK:in välisenä yhteistyönä.

Ministerineuvoston rahoitus vuonna 2009:

1.000.000 DKK

Työelämän ministerineuvoston rahoitus vuonna

250.000 DKK

2009:

NIKK:

50.000 DKK

Puheenjohtajamaan rahoitus vuonna 2009:

900.000 DKK

Yhteensä

2.200.000 DKK

3.2.2 Sukupuoli ja nuoret

Islanti tulee puheenjohtajakautensa aikana keskittymään sukupuoleen ja nuoriin. Pohjoismaissa tehty tutkimustyö osoittaa selkeästi, että työmarkkinoilla tapahtuu selvää sukupuolista syrjintää. Samoin siellä vallitsee stereotyyppisiä käsityksiä siitä, mikä on miehille ja naisille "luonnollista" työtä. Suuri sukupuolijakauma eri ammattiryhmissä, työelämässä ja työntekijöiden arvojärjestyksessä työpaikoilla on esteenä naisten ja miesten väliselle tasa-arvolle. Työmarkkinoiden sukupuolikuilun kaventamiseksi nuoria on opastettava jo ennen kuin he tekevät päätöksensä tulevasta ammatista. Keskeisen työnsaran muodostavat opinto- ja ammatinvalinnanohjaus sekä pojille ja tytöille järjestettävät työpaikkavierailut.

Pohjoismaissa on olemassa tasa-arvon opettamista esi- ja peruskouluissa koskevia opetusmateriaaleja. Lukuvuonna 2008–2009 Islannin sosiaaliministeriö johtaa maan opetusministeriö tukemana viiden kunnan kokeiluprojektia tasa-arvon opettamisesta esi- ja peruskoulussa.

Syksyllä 2009 järjestetään Islannissa pohjoismaissa harjoitettua tasa-arvo-opetusta käsittelevä konferenssi, jossa esitellään käytössä olevia metodologioita ja saatuja tuloksia. Konferenssi järjestetään yhteistyössä Islannin opetusministeriön kanssa.

Projektin puitteissa tuotetaan perus- ja esikouluissa tapahtuvaa tasa-arvo-opetusta koskeva tausta-asiakirja. NIKK päivittää sukupuolta, tasa-arvoa ja koulua käsittelevän raporttinsa, joka laadittiin alun perin vuonna 2004 PMN:n pyynnöstä (Koulualan pohjoismainen yhteistyö, NSS). Raportissa esitellään pohjoismaissa tehtyä tutkimusta sekä kouluissa toteutettua kehitys- ja tasa-arvotyötä (esikoulu-, peruskoulu- ja lukiotasolla) sekä annetaan lisäksi tutkimuskatsaus, kirjallisuusluettelo ja kartoitus Pohjoismaissa käytetyistä strategioista ("best practices") kouluissa tasa-arvon parissa tehdystä työstä vuosina 1990–2004.

Projektia toteuttavat yhdessä tasa-arvoasiain virkamieskomitea, koulutusalan virkamieskomitea (ÄK-U), NORDBUK ja NIKK.

Ministerineuvoston rahoitus vuonna 2009:	300.000 DKK
NIKK:	50.000 DKK
Koulutus- tutkimusasioiden ministerineuvosto (koulutyö Pohjoismaissa)	150.000 DKK
Yhteensä	500.000 DKK

3.2.3 Sukupuoli ja kulttuuri

Pohjoismaisen yhteistyön tärkeä osa on ollut kansan- ja korkeakulttuurin, taiteilijavaihdon sekä pohjoismaisen taide- ja kulttuurielämän koordinoinnin tukeminen. Kulttuuriyhteistyötä voidaan vahvistaa ja uudistaa tarkastelemalla tätä keskeistä yhteistyöaluetta sukupuolinäkökulmasta. Sukupuoli vaikuttaa siihen, mitä taiteen ja kulttuurin alalla luodaan ja kuka sitä luo. Sukupuoli vaikuttaa myös tapoihin, joilla kulttuuria ja taidetta välitetään.

Projektin raamien puitteissa tehdään pohjoismaisten nuorten koulutusta, kulttuurikoulutusta, vapaa-ajan toimintaa ja urheiluharjoittelua tutkiva vertailu. Vertailun lähtökohdaksi otetaan Pohjoismaissa jo tehty tutkimustyö. Projekti toteutetaan yhteistyössä Islannin koulutusministeriön kanssa.

Ministerineuvoston rahoitus vuonna 2008:	100.000 DKK
Ministerineuvoston rahoitus vuonna 2009:	200.000 DKK
Kulttuuriasioden ministerineuvosto:	50.000 DKK
Koulutus- tutkimusasioiden ministerineuvosto:	50.000 DKK
NORDBUK:	400.000 DKK
Puheenjohtajamaan rahoitus:	688.000 DKK
Yhteensä	1.488.000 DKK

3.2.4 Yhteistyö Länsi-Pohjolan kanssa

Islanti nostaa puheenjohtajakauden aikana esiin yhteistyön Länsi-Pohjolan kanssa. Tasa-arvolainsäädännön merkitystä ja kehitystä käsitellään Islannin, Färsaarten ja Grönlannin kanssa toteutettavassa yhteistyöprojektissa, jonka puitteissa pidettävässä konferenssissa keskustellaan maiden tasa-arvolainsäädännöstä ja tulevaisuudenennusteista tasa-arvoasioissa. Maat kehittävät myös yhdessä esi- ja peruskouluissa toteutettavaa tasa-arvo-opetusta.

**Ministerineuvoston rahoitus vuonna
2009:**

Yhteensä 500.000 DKK

3.2.5 Sukupuoli- ja tasa-arvonäkökulman sisällyttäminen PMN:n toimintaan

Vuonna 2008 järjestetään virkamieskomiteoiden puheenjohtajille ja PMN:n sihteeristön työntekijöille koulutusta sukupuoli- ja tasa-arvonäkökulman sisällyttämisestä käytännön työhön.

**Ministerineuvoston rahoitus vuonna
2009:**

Yhteensä 100.000 DKK

3.2.6 CSW 2009 – Nordic Side Event

CSW:n 53. istunnon yhteydessä järjestetään yhteinen pohjoismainen "side event". Tapahtuman aikana pidetään ministeritason paneelikeskustelu aiheesta *Men's care-giving responsibilities in a life-span perspective*. Pohjoismaisessa asiantuntijaseminaarissa käsitellään *tasa-arvoa ja ilmastonmuutosta* (ks. 3.1.2)

**Ministerineuvoston rahoitus vuonna
2009:**

Yhteensä 150.000 DKK

4. Pohjoismainen tasa-arvotiedon keskus (NIKK)

Tasa-arvoasiain virkamieskomitea ja NIKK huolehtivat tasa-arvoministerien hyväksymien poliittisten prioriteettien seurannasta Pohjoismaisen tasa-arvoyhteistyön ohjelman 2006–2010 puitteissa. NIKK käynnistää, koordinoi ja harjoittaa tasa-arvotutkimuksen kannalta tärkeää tutkimustyötä sekä levittää sitä koskevaa tietoa tehtävänäään informoida mahdollisimman tehokkaasti poliittista keskustelua ja poliittisia aloitteita. NIKK:illä on uusi sopimus vuosien 2008–10 toimintaa varten.

NIKK jatkaa vuonna 2009 pohjoismaista *sukupuoli ja valta* -projektia. Vuoden aikana jatketaan myös EU:n rahoittamaa projektia *Gendered Citizenship in Multicultural Europe – FEMCIT*, jossa NIKK vastaa yhteiskunnallista kansalaisuutta ja vanhempainpolitiikkaa käsittelevästä osaprojektista. Projekti toteutetaan yhteistyössä politiikan ja tasa-arvohallinnon toimijoiden kanssa.

NIKK-lehdestä ilmestyy kolme numeroa vuonna 2009, kaksi skandinaaviskaksi (teemanumerot "tasa-arvo ja ilmastonmuutos" ja "tasa-arvo ja valta") ja yksi englanniksi. Vuonna 2009 NIKK:in kotisivulla on keskeinen rooli järjestön toteuttamassa tiedonlevityksessä.

Vuoden aikana järjestetään NIKK:in ja tasa-arvoasiain virkamieskomitean välinen yhteistyöseminaari.

**PMN:n perusmääräraha vuonna
2009:**

Yhteensä 5.320.000 DKK

5. Kalenteri 2009

5.1 Tasa-arvoasiain ministerineuvoston ja virkamieskomitean toiminta

20.2.2009	Tasa-arvoasiain virkamieskomitean kokous, Kööpenhamina
25.8.2009	Tasa-arvoasiain virkamieskomitean kokous, Kööpenhamina
5.11.2009	Tasa -arvoministerikokous, Reykjavik
6.11.2009	Tasa-arvoasiain virkamieskomitean kokous, Reykjavik

5.2 Islannin puheenjohtajakaudella järjestettävä toiminta

2.2.2009	Tasa-arvo ja ilmastonmuutos – Nordic Summit, Kööpenhamina
19.2.2009	Yhteistyöseminaari: Tasa-arvoasiain virkamieskomitea ja NIKK, Kööpenhamina
3.3.2009	Nordic Side Event, CSW, New York
5.3.2009	Pohjoismainen asiantuntijaseminaari, CSW, New York
21–22.9.2009	Sukupuoli ja nuoret -seminaari, Reykjavik
22.10.2009	Vanhempainvapaa – hoivapolitiikka – sukupuoli, Reykjavik
18–19.11.2009	Sukupuoli ja valta, päätöskonferenssi, Reykjavik
Marraskuu 2009	Sukupuoli ja kulttuuri -seminaari, Reykjavik
3–4.12.2009	NB 8 Gender Equality Forum, Riga, Latvia

5.3 Pohjoismaisen tasa-arvotiedon keskuksen (NIKK) toiminta

28–30.1.2009	Miestutkimuskonferenssi, Roskilde
19.2.2009	Yhteistyöseminaari tasa-arvoasiain virkamieskomitean kanssa, Kööpenhamina
20.2.2009	NIKK:in hallituksen kokous, Kööpenhamina
23–24.3.2009	Kvalitet 09, Kön och jämställdhet i forskning, Oslo
10–11.6.2009	NIKK:in hallituksen kokous, Oslo
19–20.10.2009	NIKK:in hallituksen kokous, Oslo

5.4 PMN:n rahoittama toiminta

19.3.2009	Gender Equality and Demography -konferenssi, Pietari
-----------	--

5.5 Muu toiminta

26–29.10.2009	Pohjoismaiden neuvoston kokous, Tukholma
---------------	--